

Від головного редактора

Шановний читачу!

Завершення роботи над другим випуском нашого дворічника «Український Інформаційний Простір» з літочисленням 2(16) за нинішній рік збіглося із місячним науковим стажуванням автора цих рядків в Українському Вільному Університеті у Мюнхені. Цей сакральний для світового українства навчально-науковий заклад у розпал Другої світової війни був переміщений із Праги вглиб Європи. Засновники й опікуни завчасно подбали про те, щоб уберегти його від впливів «руського міра» та забезпечити подальший поступ незалежної від політичного впливу української науки і освіти у вільному західному світі.

З огляду на це, доцільно почати своє Передслово до свіжого випуску УІП саме з німецького контексту.

У час тісного спілкування з тамтешніми колегами, хто має прямий стосунок до викладання журналістики чи безпосереднього її творення, жодного разу не довелося чути тез, до яких в Україні вже звикли і дослідники, і пересічні читачі, – про так зване «вимирання преси», про «занепад друкованої журналістики». На жаль, у нас були штучно створені умови, здебільше економічного і правового характеру, коли за короткий проміжок часу значний сегмент друкованої періодики поступово зникав з медійного ринку. Особливо це стосувалося центральних і крайових газет. Місцева преса, менше-більше, поки виживає.

На Заході преса точно не вмирає. Вона стабільно тримає свої позиції, мирно співіснує з іншими видами засобів масової інформації. Звісно перед мережевими конкурентами програє в оперативності, але виграє в головному – аналітиці, публіцистиці. Якісній журналістиці на Заході довіряють. Якісна журналістика, незалежна від грошового мішка олігархів чи владних важелів впливу, завжди була, є і буде витребуваною в будь-якому справді демократичному суспільстві.

Так, лише у Мюнхені стабільно виходить у світ кілька газет. Це – найтиражніший на всю Німеччину щоденник «Süddeutsche Zeitung». Також щоденною є «Münchner Merkur», яка має також щоденний попу-

лярний додаток TZ (Tages Zeitung). Щотижнево приходить до широкого кола читачів «Hallo München». Обсяги цих видань – від 24 до 48 шпальт. Змістова частина зазвичай поділяється на кілька тематичних блоків: політика, культура, спорт, реклама. Газетних кіосків, у пострадянському розумінні, тут немає. Натомість чи не на кожній зупинці громадського транспорту, на людних місцях (навіть у сільській місцевості) є своєрідні іменні газетні «банкомати». Вони зранку заповнюються свіжими випусками і для одержання примірника варто впустити відповідну монету. Зазвичай ціна примірника щоденника на 24-48 шпальт – від півтори до трьох євро. Всі газети тут в видаються в кольорі. Журнали також продаються через подібні «банкомати».

Знаковою темою розділу «Актуальні питання українського інформаційного простору» є російсько-українська війна в дзеркалі німецькомовної преси з подачі львівського вченого-журналістикознавця Ігоря Скленаря. У поле фахової обсервації потрапили переважно аналітичні публікації з «гарячої» теми двох відомих у західній Європі газет – гамбурзької «Der Spiegel» (Німеччина) та цюрихської «Neue Zürcher Zeitung» (Швейцарія). Головний позитив результатів аналізу – об'єктивна зміна ідеологем німецькомовної журналістики в українському питанні: від «конфлікту на Сході» (цим рясніли публікації до лютого 2022 року) до поняття «повномасштабна війна в Україні»; від відсторонено-інформативної хроніки подій до об'єктивного, глибоко аналітичного висвітлення цієї несправедливої для українців війни.

На звернення теми міжнародної журналістики привертаю увагу читачів журналу до статті молодого дослідника з Києва Володимира Малініна «Зарубіжні медіакорпорації за умов західної демократії...» – про історію двохсотрічного успіху найбільшого шведського медіа монополіста – корпорації Бонн'єрів. Досвід шведів може бути і цікавим, і повчальним. Адже з огляду на історичні обставини ми не можемо похвалитися такою довготривалістю буття бодай одного-двох періодичних органів.

Воєнній темі сучасної української журналістики присвячена стаття івано-франківських дослідниць Ірини Копистинської та Руслани Савчук. В полі їх зору – жанрово-тематичні особливості програм крайового телебачення, які виходять в ефір силами тамтешніх студентів-журналістів. Тему цю доповнює й увиразнює цікавими прикладами і висновками щодо порушень журналістських стандартів у час війни чернігівськими медійниками Алла Бедна. Цю статтю, зважаючи на її актуальність, подаємо англійською мовою.

Редакція журналу залишається вірною темі, яка має стати засадничою в пріоритетах державної інформаційної політики з огляду на спроби росії «денацифікувати» українців, тобто позбавити їх історичного кореня в питанні національної ідентифікації. Під цим кутом зору Лілія Сілевич розглядає корпус фактично невідомих в Україні публіка-

цій Василя Короліва-Старого в редагованому Іваном Огієнком у Варшаві місячнику «Рідна Мова». Іван Забіяка уперше уводить до наукового обігу цінну інформацію про один із кращих взірців крайової літературної періодики – альманах «Вітряк» колишнього райцентру Талаївка на Чернігівщині. А Олег Гончар, також уперше, пропонує знайти паралелі із сьогоденням в особливостях підготовки кадрів для друкарень і видавництва на Галичині, які вимальовуються зі сторінок газети «Czcionka» (1872).

У цьому числі продовжуємо розпочату два роки тому дискусію про тривожні тенденції в українській жанрології. Наш постійний автор, головний редактор всеукраїнського тижневика «Слово Просвіти» Ігор Зоц привертає увагу творців журналістики до колись витребуваного жанру, який нині зникає, – огляду преси. Професорка з Чернівців Любов Василук виявляє цікаві тенденції в розслідувальній журналістиці. А професорка з Рівного Валентина Галич стверджує в нашій журналістиці популярний віддавна на Заході вид інтерв'ю – розмова з пам'ятником.

Розділ «Реклама та зв'язки з громадськістю» відзначається поважними за актуальністю та рівнем виконання двома публікаціями. Йдеться про позитиви й загрози в цій галузі штучного інтелекту. Молодий дослідник із КНУКіМу Ігор Парфенюк подає на суд колегам результати свого дослідження щодо особливостей використання ШІ в мистецькому освітньому середовищі, а Оксана Тур та Вікторія Шабуніна – в соціальних медіа.

Розділ «Інформаційна, бібліотечна і архівна справа» цього разу вийшов короткий. Втім тема його актуальна – проблематики впровадження електронного документообігу в бібліотечній сфері за умов невинного зростання обсягів цифрових даних. Дослідження провели і діляться його результатами науковці Національного лісотехнічного університету України.

Тримаємо на оці ще одну традицію національної наукової періодики – стабільність рубрики «Рецензії, презентації, повідомлення». Тут зазвичай привертаємо увагу фахівців до книжкових новинок, авторами яких є авторитетні в Україні журналісти. Цього разу взірцевою є книга публіцистики талановитої газетярки й письменниці Галини Дацюк «Світло повертається», яку рецензує не менш талановита журналістка й поетеса Любова Голота.

Микола Тимошик,
головний редактор
«Українського Інформаційного
Простору»